

Przedmowa

Hungarologia, czyli nauka o Węgrzech, obejmuje szeroki zakres tematyczny, począwszy od języka, poprzez wiedzę na temat Węgier, aż po różne dziedziny kultury. Niniejsze opracowanie z serii *Bibliotheca Hungarica* daje wgląd w aktualną problematykę związaną z językoznawstwem i literaturą węgierską oraz dydaktyką języka węgierskiego przede wszystkim z punktu widzenia badań prowadzonych w Polsce. Dużą część artykułów stanowią opracowane referaty (w większości w języku węgierskim z polskimi streszczeniami) wygłoszone na międzynarodowej konferencji hungarologicznej zorganizowanej z okazji **25-lecia filologii węgierskiej w Poznaniu** w dniach 30 listopada – 1 grudnia 2017 r. Konferencja była doskonałą okazją do dyskusji nad aktualną problematyką kilku wybranych dziedzin z zakresu hungarologii, w której udział wzięli badacze z Polski, Węgier i krajów sąsiednich. Konferencja oraz niniejsze opracowanie wpisują się tym samym w program Roku Kultury Węgierskiej obchodzonego w Polsce w latach 2016–2017.

Polskę wiążą tysiącletnie tradycje kontaktów z Węgrami, stąd nieprzypadkowo na jej terenie działają trzy filologie węgierskie mające prawo nadawania tytułu magistra: w Warszawie (od 1952 r.), w Krakowie (od 1989 r.) oraz najmłodsza na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (od 1992 r.), działająca w ramach Instytutu Językoznawstwa UAM początkowo pod nazwą hungarystyka, a obecnie filologia węgierska w Zakładzie Filologii Ugrofińskiej.

Studenci rozpoczynający od poziomu podstawowego 3-letnie studia licencjackie i 2-letnie magisterskie, mają możliwość opanowania języka węgierskiego na poziomie zaawansowanym (C1), przyswojenia niezbędnej wiedzy z zakresu językoznawstwa, jak również poznania literatury, historii i kultury węgierskiej, innymi słowy zostania kompetentnymi hungarystami, a także tłumaczami. Poznańską filologię węgierską ukończyło dotąd przeszło 170 studentów (na temat historii i programu realizowanego na specjalności zob. Koutny – Dávid 2004, Koutny 2010, aktualny program znajduje się na stronie <http://hung.home.amu.edu.pl/program-studiow/>). Spośród jej założycieli udział w konferencji wzięli prof. Jerzy BAŃCZEROWSKI i prof. Tadeusz ZGÓŁKA (w 1992 r. pełniący stanowisko dziekana), jak również ówczesny attaché kulturalny prof. István KOVÁCS, prowadzący intensywne badania nad udziałem Polaków w węgierskich walkach o wolność.

Materiał niniejszego opracowania został podzielony na 6 rozdziałów. Rozdział pt. **Językoznawstwo: od struktury do znaczenia** obejmuje 8 artykułów począwszy tematycznie od znaczenia węgierskiego jako małego języka w językoznawstwie (Rita HEGEDŰS) oraz nauczania przedrostków czasownikowych w świetle badań nad aspektem (Katalin SZILI). Zsuzsa VLADÁR prezentuje historię teorii językoznawczych stanowiących podstawę morfologicznej zasady pisowni, Paweł KORŃCZAK implementuje ogólną teorię morfologii Bańcerowskiego do wyrazów języka węgierskiego, Henryk JANKOWSKI natomiast wyjaśnia, dlaczego węgierski jest językiem czasownikowym. Mária LADÁNYI analizuje podstawy semantyczne gramatyki na tle funkcjonalnej teorii kognitywnej języka, poruszając również kwestię aspektu czasownikowego, zaś Ilona KOUTNY bada na przykładzie węgiersko-polskiej pary językowej, co z punktu widzenia stosunków semantycznych oraz językowego obrazu świata może znaleźć odzwierciedlenie w tradycyjnych słownikach. Anna GRZESZAK przekazuje Czytelnikom bibliografię z zakresu blisko 50-letnich węgiersko-polskich studiów kontrastywnych.

Tematyka kolejnych 8 artykułów w rozdziale pt. **Językoznawstwo: język w użyciu** koncentruje się przede wszystkim na zagadnieniach dotyczących pragmatyki. Andrea PAP analizuje kwestię grzeczności z punktu widzenia języka węgierskiego jako obcego ze szczególnym uwzględnieniem wyrażania komplementów, Agnieszka VERES-GUŚPIEL bada z kolei rolę zaimków w wyrażaniu postaw. Artykuł Dóry SITKEI opiera się na badaniu aktów wyrażania prośby przez polskich studentów hungarystyki. Dorota DZIEWOŃSKA-KISS porównuje obraz świni w języku węgierskim

i polskim, Anna SOB CZAK natomiast dokonuje próby uchwycenia użycia węgierskich słów *piros* i *vörös* ‘czerwony’ w oparciu o badanie ankietowe. Anita MÁRKU przybliży język internetowy Węgrów zakarpaccich, Szymon PAWLAS porównuje nazwy wyznań, Gabriella BORBÁS z kolei analizuje przypowieści biblijne.

Rozdział pt. **Glottodydaktyka**, obejmujący 7 artykułów traktujących przede wszystkim o kulturowych aspektach nauczania języka węgierskiego, rozpoczyna artykuł Sóry MAGYARI stanowiący zarys dydaktyki języka węgierskiego jako obcego w Rumunii. Katalin TÖRÖK zwraca uwagę na niedoskonałości słowników internetowych, które napotykamy przy tłumaczeniu, Ildikó KOZAK zarysowuje kwestię nauczania węgierskich przysłów, Mária DÁVID natomiast dokonuje gruntownej analizy sposobów zastosowania pieśni ludowych i piosenek w nauczaniu języka. Dániel PAP przybliży problematykę nauczania szyku wyrazów w ujęciu teoretycznym i praktycznym. Krisztina PAULÓNÉ DEME prezentuje dostępne w sieci pomoce dydaktyczne dla nauczających języka węgierskiego, zaś artykuł Agnieszki BARÁTKI umożliwia wgląd w opinie studentów hungarystyki w zakresie nauczania języka węgierskiego.

Rozdział **Literatura** obejmuje 6 artykułów z zakresu powojennej i współczesnej literatury węgierskiej. Kinga PIOTROWIAK-JUNKIERT prezentuje na nowo odkrytą pisarkę, która jako jedna z pierwszych pisała o Holocauście. Kornélia HORVÁTH zarysowuje paralele pomiędzy poezją Sándora Weöresa a Osipa Mandelsztama. Julianna NAGY poszukuje gier językowych w twórczości Dániela Varró, Csaba HORVÁTH analizuje dzieło Krisztiny Tóth pt. *Párducpompa*, László Kálmán NAGY natomiast – powieści László Potozkyego, przedstawiciela najmłodszej generacji pisarzy. W programie konferencji znalazło się również spotkanie i warsztaty z młodymi pisarzami węgierskimi, z których relację zdają Viktória KELLERMANN oraz Melinda VÁSÁRI.

W rozdziale pt. **Dramaturgia i filmoznawstwo** Csilla GIZIŃSKA, András VISKY i Patrícia PÁSZT ukazują współczesny dramat węgierski oraz jego recepcję w Polsce. Visky, który sam także jest dramatopisarzem (jego dzieło pt. *Porno* w tłumaczeniu Jolanty JARMOŁOWICZ miało już premierę również w Poznaniu), podobnie jak Gizińska, zastanawia się nad kondycją nowego teatru poetyckiego. Grzegorz BUBAK prezentuje nowy złoty wiek filmu węgierskiego, przedmiotem artykułu Elżbiety SZAWERDO natomiast jest recepcja *Syna Szawła* w Polsce.

Trzy artykuły, które znalazły się w ostatnim rozdziale pt. **Historia**, koncentrują się wokół kontaktów węgiersko-polskich: Adam SZABELSKI pisze o genezie mitu przyjaźni węgiersko-polskiej, Ryszard GRZESIK dokonuje porównania legendy Attili i Świętopełka, zaś Gábor LAGZI prezentuje relacje pomiędzy Jerzym Giedroyciem a Györgyem Gömörim.

Opracowanie, które oddajemy w ręce Czytelników, obejmuje łącznie 37 artykułów. Szerokie spektrum tematyczne czyni je nader cennym źródłem informacji dla zainteresowanych nie tylko językiem węgierskim, lecz także szeroko rozumianą kulturą (literaturą, kinem) oraz historią Węgrów. Autorami są wybitni hungarolodzy z wielu ośrodków naukowych Europy Środkowo-Wschodniej. Z tego też względu duża część prac ma charakter kontrastywny, co umożliwia wgląd w problematykę hungarologiczną w szerszym kontekście, nie w sposób odizolowany. Wyrażamy przekonanie, iż takie podejście czyni badania bogatszymi, pełniejszymi. To właśnie harmonijna współpraca różnych ośrodków hungarologicznych zaowocowała powstaniem jubileuszowego opracowania *Hungarologia dzisiaj...* w takim, a nie innym kształcie. Niech stanowi ono *sui generis* klamrę spinającą dotychczasowe osiągnięcia na polu hungarologii z jeszcze bogatszą przyszłością, jaka stoi przed nami.

Redaktorzy

Koutny Ilona – Dávid Mária 2004: A poznani Magyar Szak 10 éve. In: Koutny I. (red.): *Hungarológia: Nyelv és kultúra*. Poznań: ProDruk. 25–36.

Koutny Ilona 2010: A poznani UAM Magyar Szakjának a bemutatása. In: *THL2* 2010/1-2. 46–52.